

Utkast diskussionsunderlag från Handölsdalens sameby till ledutredningen, 2018-05-29

Vi vill poängtera att detta är ett första arbetsmaterial, och att det inte är ett slutgiltigt förslag. Samebyn förbehåller sig rätten att dra tillbaka förslag och ändra beroende på andra faktorer som spelar in och påverkar renskötselns förutsättningar.

Samebyns övergripande utgångspunkt är att renbetesfjällen är avsatt till renskötseln. Vi har en grundlagsskyddat rätt att bedriva renskötsel här, något som också innebär att vi måste ha förutsättningar för att kunna göra det. Sverige har även antagit andra lagar och konventioner som är till stöd för renskötselns bevarande och utveckling. I det aktuella området har turismen lyckats växa sig stark. Mycket tack vare statens frikostiga upplåtelsepolitik och STF som fritt fått expandera i området med statens goda vilja.

Turismen har fått breda ut sig på ett sätt som hotar renskötseln i området, något som måste åtgärdas. Det är därför viktigt att inte stirra sig blind på det som finns idag, och ha det som utgångspunkt när man ska diskutera nya leder. Affärsmässiga aspekter, turistens önskemål, trender etc. kan inte vara utgångspunkten för hur lederna ska gå, utan det är först och främst renskötselns behov och förutsättningar som styr vad som för övrigt är möjligt att göra, något som också är en förutsättning för att behålla det betespräglade landskapet som skapats under mycket lång tid. Det är för renen och renskötseln viktigt att säkerställa att det finns tillgängliga marker att beta på, att renen kan röra sig ohindrat mellan olika betesmarker, och att de har betesro för att tillgodogöra sig betet på bästa sätt, något som är en förutsättning för bl. a. renens hälsa och överlevnad.

Handölsdalens sameby lägger här störst fokus på sommarlederna eftersom de påverkar renskötseln mest. Dock är även vinterlederna och skoterlederna viktiga, men de påverkar renskötseln i kortare period av året varför vi väljer att gå in på det senare.

Samebyn har valt att börja lägga förslag till leder oavhängig av om det blir nationalpark eller inte. Skulle det där i mot visa sig möjligt att genom t. ex lag, föreskrifter eller liknande etablera ett mer flexibelt ledsystem, t. ex att man kan stänga leder vissa perioder, så ser vi även andra/ fler förslag på leder som kan vara aktuella. Det som är viktigt att komma ihåg är att helheten är avgörande. Det går därför inte att diskutera lederna var för sig, utan de måste ses tillsammans. En led kan t. ex innebära att en annan led/ leder måste tas bort, eller att ett förslag till leddragning bara är möjlig under förutsättning att andra leder också ändras för att uppnå ett fungerande system för renskötseln.

I det aktuella området är det också en utmaning eftersom det är så många fjällstationer/ stugor som alla kopplas samman av ledsystemet och som har möjliggjort för STF att skapa produkter utifrån sina och gästernas önskemål. Samebyn anser det inte hållbart att fjällstationerna och en aktörs ekonomiska intressen/ önskemål kan vara styrande för hur lederna ska dras. Det är i detta området inte lämpligt med t. ex. trianglar och korta leder för att marknadsföra två-tredagarsvistelser, och på så sätt koncentrera stora folkmängder till ett litet område.

Som utgångspunkt för samebyns förslag ser vi att vägen upp till Storulvån stängs från trafik och att Blåhammarens fjällstation tas bort. Det skulle ändra rörelsemönstret i området, något som skulle gagna renskötseln, men också lokalsamhället.

Vi föreslår att ta bort dessa sommarleder:

- Blåhammaren - Sevedholm
- Rundhögen- Ulvåttjärn + Snasahögarnas vindskydd
- Blåhammaren-Ulvåttjärn-Storulvån
- Ulvåttjärn- Enkälen
- Blåhammaren-Enkälen- Gamla Sylen
- Blåhammaren-Norska gränsen
- Sylarna- norska gränsen (mot Nedalshytta)
- Nulltjärn - Kyrksten
- Ekkordörren- Sakristia (om det är så att leden fortfarande finns)
- Helags- via Krusettjärn-leden Ljungans vindskydd
- Ljungans vindskydd- via Ljungris-Ljungdalen
- Helags -Kesudalen

Dessutom anser samebyn att alla omarkerade leder som idag anges som lämpliga färdvägar ska tas bort på t. ex fjällkartan. Det finns ingen anledning att ha dem kvar då det uppmanar folk att gå dessa vägar.

Dessa sommarleder föreslår vi i dagsläget behålls:

- Storulvån - Spåjme- Sylarna?
- Sylarna- Fiskåhöjden?
- Sylarna- Ekkordörren- norska gränsen
- Sylarna- Mieshketjahke- Helags

- Gåsen- Hulke- Helags
- Gåsen- Stämtja- Stensdalsstugorna
- Vålådalen- Stensdalen
- Gåsen- Vålåstugorna
- Stensdalsstugorna- Vålåstugorna
- Vålåstugorna- Ljungdalen

Några exempel på förslag som går att diskutera vid eventuellt flexibelt ledssystem/ under vissa förutsättningar:

- Storulvån - Ulvåtjärn- Stormklocka/ norska gränsen via fiskåhöjden - Sylarna
- Storulvån- Getryggen
- Sylarna- Gåsen

Det förutsätts att det går att stänga lederna i perioder och att vissa andra ändringar är gjorda.

Ett annat alternativ är att Storulvåns fjällstation flyttas till t. ex Handöl och att vägen upp till Storulvån stängs. Det skulle också bidra till ändrat rörelsemönster och en mindre andel människor som rör sig i området kring Storulvåns fjällstation.

Handölsdalens samebys preliminära förslag på skoterleder: (Några leder föreslås också som ny dragning av sommarleder.)

Ta bort:

- Krusetjärnbäcken-Kesusjön- Kleppen- Ljungdalen
- Nyvallen-via Ljungris-Vålåsjön
- Helags -Sylsjön

Ny dragning:

- Ljungans vindskydd - Krusetjärnbäcken-Helags fjällstation (föreslås även som dragning av sommarled)
- Nyvallen-Stortuvan-Ljungans vindskydd (föreslås även som sommarled)
- Helags fjällstation-via renstängslet till Dölltjärnarna- Skrållan (föreslås även som sommarled)